

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I RIBARSTVA

PROGRAM POTPORE SJETVE CERTIFICIRANOG
SJEMENA SOJE ZA 2025. GODINU

Zagreb, travanj 2025. godine

1. UVOD

Soja je jedna od najznačajnijih ratarskih kultura u svijetu jer je njezino zrno glavni izvor proteina, ulja, ugljikohidrata i minerala značajnih za prehranu ljudi i hranidbu životinja. Oko pedeset zemalja diljem svijeta uzgaja soju, a vodeći svjetski proizvođači su SAD, Brazil, Argentina, Indija i Kina. Prema izvješćima FAO-a, svjetska proizvodnja soje iznosi oko 121 milijun ha s prosječnim prinosom od 2,75 t/ha.

Veliko značenje soje proizlazi iz činjenice da su trećina svjetskih jestivih ulja i dvije trećine proteina dobiveni iz soje. Soja kao leguminoza u simbiozi s bakterijama na korijenu biološkom fiksacijom obogaćuje tlo dušikom, smanjujući potrebne količine mineralnog dušika čime se pridonosi očuvanju tala i smanjenju ugljičnog otiska proizvodnje.

Kako svjetska potražnja za sojom raste, proizvođači moraju premostiti ograničenja proizvodnje soje, kao što su niski prinosi, zahtjevi za herbicidima, osjetljivosti na bolesti i prilagodljivosti na vremenske uvjete.

U procesu prilagodbe agrarne politike Republike Hrvatske standardima Europske unije, te zbog globalnih klimatskih promjena javlja se potreba za zamjenom proizvodnje klasičnih ratarskih kultura sa drugim ratarskim kulturama, a naročito sojom. Na temelju kalkulacija troškova proizvodnje soje na području Istočne Hrvatske, Jukić i sur. (2007.) navode da financijski rezultat proizvodnje soje na tri i više hektara pokazuje rentabilnost. Prema FAO podacima u Hrvatskoj postoji trend povećanja površina zasijanih sojom pa je tako u 2002. godini soja bila zasijana na 47.897 ha dok je 2022. godine zasijana na 90.670 ha čime je soja postala treća kultura u Hrvatskoj prema sjetvenim površinama.

Prema svemu navedenom proizvodnja soje u Republici Hrvatskoj ima realnu daljnju mogućnost rasta i na preko 100.000 ha. Prosječni prinos soje u Hrvatskoj u 2023. godini je iznosio 2,77 t/ha (FAOSTAT, 2024.), a niski prosječni prinosi soje su rezultat nepoznavanja tehnologije na obiteljskim gospodarstvima, korištenje necertificiranog sjemena, zabrana korištenja aktivnih tvari i klimatske promjene.

Značenje proizvodnje soje je prepoznato potpisivanjem međunarodnoga projekta Deklaracije Dunav soja i provedbom programa Ministarstva poljoprivrede o sufinanciranju analiza sjemena soje na prisutnost GMO-a.

Jedan od velikih problema u proizvodnji soje je postizanje visokih prinosa zrna i očuvanje istog u žetvi. U ovom trenutku sa gledišta dobre agronomske prakse i pravilne proizvodnje sjemena može se reći kako je u proizvodnom procesu soje vrlo važna karika upotreba certificiranog sjemena. Sjetva certificiranog sjemena i dalje ostaje jedina garancija visokih prinosa jer je takvo sjeme sigurno te da je bez karantenski štetnih organizama i bolesti.

Korištenje necertificiranog sjemena zasigurno je jedan od bitnih razloga ukupno niske razine domaće proizvodnje, a prinosi su niži nego u razvijenim zemljama. Osim prehrambene sigurnosti koju imamo zbog svog sjemena, domaće sjeme je i čuvar cijene sjemena jer je ono povoljnije od sjemena iz uvoza kao i to da su domaće sorte najbolje prilagođene okolinama u kojima su stvorene.

Upotrebom certificiranog sjemen soje jamči se sigurnost same proizvodnje i predstavlja prehrambenu neovisnost koja se pokazala bitna u doba pandemije kada je došlo do restrikcija kolanja roba, a države su morale zaštititi vlastite interese, a isto je bilo i zbog rata u Ukrajini.

2. PRAVNA OSNOVA

Program potpore sjetve certificiranog sjemena soje za 2025. godinu (u daljnjem tekstu: Program) donosi se na temelju članka 8. stavka 1. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja („Narodne novine“, broj 110/21).

Potpora iz ovoga Programa dodjeljuje se u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 352, 24. prosinca 2013.), Uredbom Komisije (EU) 2019/316 od 21. veljače 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 511, 22. veljače 2019.) i Uredbom Komisije (EU) 2024/3118 od 10. prosinca 2024. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L, 13. prosinca 2024.).

3. TRAJANJE PROGRAMA

Program se provodi u 2025. godini.

4. CILJ PROGRAMA

Cilj Programa je pružiti financijsku potporu proizvođačima koji vrše sjetvu sa certificiranim sjemenom soje kako bi se ublažili ekonomski gubitci koji utječu na održivost proizvodnje u Republici Hrvatskoj.

Potporom iz ovoga Programa nastoji se nadoknaditi dio porasta troškova proizvodnje u dijelu sjetve certificiranim sjemenom, osigurati likvidnost poljoprivrednih gospodarstava, čime se posljedično nastoji zadržati postojeća razina zaposlenosti i spriječiti poremećaji u opskrbi, kako prerađivačkog sektora, tako i krajnjih potrošača.

5. MJERA U PROVEDBI PROGRAMA

Program će se provoditi kroz mjeru potpore male vrijednosti poljoprivrednim proizvođačima koji su plodoredom na svome gospodarstvu osigurali sjetvu soje sa certificiranim sjemenom u godini podnošenja Zahtjeva za potporu iz ovoga Programa (u daljnjem tekstu: Zahtjev).

6. KORISNICI POTPORE

Prihvatljivi korisnici potpore iz ovoga Programa su proizvođači koji uzgajaju soju zasijanu sa certificiranim sjemenom soje, a koji su:

- upisani u Upisnik poljoprivrednika
- imaju evidentirane poljoprivredne površine pod sojom u ARKOD sustavu na temelju kojih je podnesen Jedinstveni zahtjev za 2025. godinu.

7. OBVEZE KORISNIKA POTPORE

Korisnici potpore dužni su u godini podnošenja zahtjeva za potporu iz ovoga Programa plodoredom na svom gospodarstvu osigurati sjetvu s certificiranim sjemenom soje.

8. OPIS POTPORE I PRIHVATLJIVI HEKTARI

Potpore iz ovoga Programa dodjeljuje se za poljoprivredne površine na kojima je korisnik u 2025. godini uzgajao soju, a prema podacima s podnesenog Jedinstvenog zahtjeva za 2025. godinu. Osnova za izračun potpore temelji se na prihvatljivim površinama.

Ako se nakon zaprimanja svih pristiglih Zahtjeva koji zadovoljavaju kriterije za potporom, utvrdi da je ukupni iznos Zahtjeva veći od iznosa osiguranog u proračunu iz točke 9. ovog Programa, iznos potpore po korisniku razmjerno će se umanjiti.

Na temelju dostavljene dokumentacije, podataka iz dostupnih registara i za ovu svrhu zatraženih podataka iz drugih registara obavlja se administrativna obrada zahtjeva za potporu.

9. IZNOS POTPORE

Jedinični iznos potpore u pogledu zasijanih površina s certificiranim sjemenom soje i prijavljenih površine soje iznosi do 50 eura/ha. Minimalna površina za potporu iznosi 1 ha.

10. PRORAČUN ZA PROVEDBU PROGRAMA

Ukupna sredstva za provedbu ovoga Programa iznose 4.500.000,00 eura i osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2025. godinu i projekcijama za 2026. i 2027. godinu unutar razdjela 060 Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

11. PROVEDBA PROGRAMA

Provedba ovoga Programa propisati će se Pravilnikom, a provoditi će ga Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Program se primjenjuje na cijelom području Republike Hrvatske.

KLASA: 320-20/25-05/1

URBROJ: 525-06/235-25-9

Zagreb, 14. travnja 2025.